

VASZILIJ BOGDANOV

Akakij Akakijevics cselszövései

Ha megjő Léna? Nem tudom, mikor jön.
Magam vagyok ezen a kora őszön
a kerti házban, és persze a rigók,
verebek, szarkák, sarokban a pók,
Akakij Akakijevics. Legyeket
les, és néha – van szeme? – rám mered.
S künn koppanva hullanak császárkörték.
A sorsunkat már valakik bemérték?
Egy fél üveg bor kitarthat-e estig?
Kék-e az ég, vagy valakik kifestik?
S közben közöttünk láthatatlanul
munkálkodnak, de semmi nem javul.
Ha megjön Léna, akkor elmesélem
Akakij ügyeit, hisz végignézttem,
hogyan hálózott be egy döglegyet,
mily cselekkal, hogyan mesterkedett.
Rémálmomban már engem is elkapott,
kicsi lettem, és becsalogatott
hálójába. Ott vergődött szívem,
lúktetett védtelenül, vörösen.
És én *szívtelen* kapálóztam egyre,
nehogy a mérgét mégis kieressze?
Felriadtam. Ó, mintha tudta volna,
túl messze ment, és betelik a sorsa,
egy repedésbe menekült sietve,
én ott álltam, seprűvel fenyegetve.
Hálóját könyörtelen lesepertem,
míg ő meglapult a repedésben.
Megint megláttam pulzáló szívem,
hálójában vergődött védtelen.
Tűkkel szurkáltam, de nem értem el,
és rám zuhant az est, félelmeivel,
hogy elalszom, és megint rabul ejt,
Akakij makacs, semmit nem felejt.
Káromkodva forraltam tál vizet,
és leöntöttem mind a réseket,
de már nem volt ott. Ki tudja, hol bujkált?
A ház körül kerengve vártam Lénát.
De ma sem jött meg. Rám zuhant az este.
Seprűvel álltam, Akakijra lesve,

de tízkor persze elvették a villanyt.
 A sötétségben – van szeme! – megvillant.
 És tudtam, mindenképpen elveszek!
 Becserkészett a sunyi örület,
 sűrű, hálószővésű depresszió.
 Künn esni kezdett. Háborgott a tó.
 Fények villantak. Mégis megjött Léna.
 „Mennyit ihattál?” És kikotorta
 a résből Akakij torz maradékát.
 És körös-körül lobogtak a gyertyák.
 „Hisz nem vagy részeg!” – nézett rám döbbenően.
 A körték mélán koppantak a kertben.
 Dobolt az eső a ház tetején,
 és visszatért a csalfa, vak remény,
 hogy talán mégse vészett el még minden.
 Néztük egymást a hazug gyertyafényben.
 És én tovább harcoltam Akakijjal,
 a halálból is rám meredő pókkal.

Ez a groteszk vallomás is a hatvanas évek elején keletkezhetett, akkoriban nagyapa szinte az egész évet a nyaralóban töltötte, amelyet rendbe hozattak, és csináltattak egy kandallót is. Ott, szeretett kertjében írt tavasztól ősziig, a diófa alatti kőasztalnál vagy a teraszon vagy a nyaralóban, a keletre néző szobában. A pókkal történt sajátos élménye is jelzi, hogy nehezen bírta az egyedüllétet. Idegileg is ki lehetett merülve, s Léna nagymama szerint ivott is, ami nem tett jót zaklatott lelkiállapotának, és sokat fantáziált. Ide még annyit el kell mondani, hogy Akakij Akakijevics, a pók, tíz év elmúltával is feltűnik majd félelmetes kísértőként a verseiben, tehát nem felejtette el... Ideggyógyászhoz is fordult, de a fiatal orvosnő, amikor elbeszélgetett vele, és kifaggatta életéről, azt ajánlotta, hogy éppen elég egyéb oka lehetne a félelemre és a rettegésre, de ha már a pók jön elő állandóan, igyekezzen legyőzni viszolygását a pókoktól, a pók-fóbiáját, s olvassa újra Alekszej Tolsztoj Aelita című regényét, ahol szó van a fenyegető és félelmetes Mars-beli pókbolyokról, hiszen csak így gyűrheti le a viszolygást és hallucinatorikus fantáziálásait... – Tatjana Bogdanova

A revizor

Egy visszatérő álom nyűgöz le és megőrjít.
 Hosszú, sötét köpönyeg lebeg rajtam a szélben,
 amint előredőlve, egy sáros utcán megyek,
 hallom, amint zárulnak a kapuk és az ajtók,
 s a függönyök libegnek, a pusmogás megőrjít.
 „A revizor!” – suttogják hátam mögött valakik,
 de mire megfordulok, eltűnnek már az árnyak.
 Tágas térre érek ki, hirtelen népesül be,
 szikár, nyársat nyelt urak, kövér és kancsal hordók,
 dámák hosszú ruhában, kardcsörtető főtisztek.
 „A revizor!” – mondják, s én hiába forgolódom,
 mert nem látom sehol sem a rettegett ellenőrt.

„Hol a revizor?” – kérdem, mire a főkormányzó, alacsony, kopasz férfi, tisztelettel hajol meg, mellkasán összecsendül számos kitüntetése.
„De hát ön az, tisztelt úr! – mondja szemembe nézve. – Mióta Önre várunk. A megértését kérjük, amiért készületlen ért mégis érkezése!...”
Mintha színpadon lennék, csupa sunyi tekintet, rajongó, lelkes hölgyek. Itt a rendőrfelügyelő is, az adóvégrehajtók. Két tábornokot látok díszes egyenruhában. A hivatalnoki kar alázatosan hajlong, kopott könyökvédők villognak ellenfényben. A kormányzó karon fog. A helyzet bonyolódik. De hát ez mégsem színház, nézek körül zavartan. „A revizor! – suttoják. – Akit régóta várunk, reméljük, elnéző lesz, nem büntet meg bennünket!” Mire egy alamuszi írnok elvigyorodik. „Hiába povedáltok. Revizor! Atlát rajtunk, akár ablaküvegen. Hiába hazudoztok, tudja, hogy loptunk, csaltunk, s lesújt ránk, meglátjátok, a törvény szigorával!” Egyszerre térdre esnek, könnyezve könyörögnek, és én nem értek semmit. Felriadok. Hideg ráz. Hol jártam én álmomban? S miért voltam revizor?! De hát az nem volt színház, noha Gogol megírta. És éjjel ismétlődik. Halott orosz városban állok a piactéren, a kezem csókolgatják, zsebembe bankót dugnak, csörgő aranytallérok gurulnak szét a sárban. S még mindig nem tudom, hogy mit is kívánnak tőlem. Mért is vagyok revizor? Mit kéne leleplezzek? Ködbe fúl újra minden.

A vers szintén a hatvanas évek elején íródott. Gogol Revizora mindég is megejtette nagyapámat. A groteszk látomás megjelentetésével sem kísérletezett, ahogyan Léna nagymama elmesélte, amikor felolvasta neki, vigyorogva kérdezte meg: „...na vajon ehhez mit szólnának a nagy szovjet szerkesztők? Mit gondolsz, tetszene nekik?” „Na mondjad – kérdezte tőlem nagymama –, mit mondhattam volna, próbálja meg? Nem volt értelme... Ez a vers is annyira elütött a szovjet költészetben akkoriban uralgó verstípusból, hogy kísérletezni is felesleges volt. Kéziratban maradt. – Tatjana Bogdanova